

УДК 342.727

Т. А. КОСТЕЦЬКА,
кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ОКРЕМИХ ПОНЯТЬ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ

У статті здійснюється критичний аналіз окремих понять, термінів, дефініцій законодавства у сфері забезпечення конституційного права на інформацію та інституту доступу до публічної інформації. У порівняльному аспекті досліджені конституційні норми та норми нової редакції Закону України «Про інформацію» на предмет удосконалення нормативного закріплення права кожного на інформацію. Звертається увага на проблеми категоріально-понятійного апарату чинного закону. Внесено пропозиції щодо його вдосконалення. Обґрунтовується доцільність уточнення дефініції права на інформацію. Вказується на необхідність розкриття змісту понять, що стосуються визначених основних видів інформаційної діяльності. Розглядається дефініція поняття «інформація», аналізуються визначення окремих видів інформації.

Ключові слова: *термінологія, конституційне право на інформацію, інформаційні права, законодавство, інформація, доступ до публічної інформації.*

Костецкая Т. А. Проблемы законодательного закрепления отдельных понятий в контексте обеспечения конституционного права на информацию

Осуществлен критический анализ отдельных понятий, терминов, дефиниций законодательства в сфере обеспечения конституционного права на информацию и института доступа к публичной информации. В сравнительном аспекте исследованы конкретные конституционные нормы и нормы новой редакции Закона Украины «Об информации» на предмет усовершенствования нормативного закрепления права каждого на информацию. Обращено внимание на проблемы категориально-понятийного аппарата действующего акта. Сделаны предложения по его усовершенствованию. Обосновывается целесообразность уточнения дефиниции права на информацию, раскрытия содержания нововведенных законодателем видов информационной деятельности. Анализируются дефиниция понятия «информация», определения отдельных видов информации.

Ключевые слова: *терминология, конституционное право на информацию, информационные права, законодательство, информация, публичная информация.*

Kostetska T. The problems of legislative definition of separate concepts in the context of the constitutional right to information

The articles aim is a critical analysis of certain concepts, law definitions in the sphere of constitutional right to information and institute of access to public information, disclosure of the shortcomings of existing norms, making proposals concerning improvement of the conceptual device in the studied area. The author pays attention to other problems of categorical and conceptual device of the current law; considers the definition of the concept of "information" normative definition of certain types of information, analyzes some problematic issues of its legislative interpretation. It is noted in the article about the formation in the literature of modern understanding of concepts and other information derived from that category, concepts. It is substantiates the expediency of introducing amendments to current, relatively new legislation

Keywords: *terminology, law on information, information rights, information, legislation, institute of access to public information.*

Із визначенням права кожного на інформацію норми Конституції України заклали також комплексний підхід до його закріплення. Згідно з формулюванням (ч. 2 ст. 34 Основного Закону України) основними змістовними елементами цього права є низка суб'єктивних правоможливостей, а саме: право кожного збирати інформацію, право її зберігати, вільно використовувати і право поширювати усно, письмово або в інший спосіб, які, у свою чергу, структурно відображають різноманітні правоможливості. У сучасних умовах становлення якісно нового громадянського інформаційного суспільства належне забезпечення саме права людини, громадянина на інформацію стає ціннісним чинником його життєздатності, умовою більш реального здійснення, використання всіх інших гарантованих конституційних прав, свобод, у тому числі щодо участі громадян в управлінні державними справами, вирішенні питань місцевого значення.

У контексті конституційної реформи актуальною проблемою доктринального тлумачення є обґрунтування доцільності закріплення конституційного права на інформацію як самостійного в окремій статті Основного Закону. Подібне б узгоджувалося з існуючою загальною міжнародною тенденцією конституційного встановлення названого права як “суверенного” з різновидами його змісту. Потребують уточнень і доповнень конституційні приписи-гарантії цього права, подібні до тих, що є надбанням зарубіжної конституційно-правової доктрини багатьох демократичних держав світу, як-то: забезпечення всім учасникам відповідних конституційних відносин державних гарантій рівних прав і можливостей щодо реалізації інформаційних прав і свобод; закріплення прямого обов'язку суб'єктів владних повноважень забезпечувати доступ до відкритих, суспільно необхідних відомостей та можливості притягнення за невиконання встановлених норм до відповідальності тощо.

Змістовне наділення окремих самостійних конституційних прав людини і громадянина інформаційною складовою (зокрема, право особи надавати згоду на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про неї; право кожного громадянина на доступ до відомостей про себе (крім тих, що становлять захищену законом таємницю) в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях; право кожного на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції тощо), об'єктом яких є інформація, інформаційні ресурси, інформаційні продукти, інформаційна діяльність тощо, стало поштовхом для розроблення у наукових дослідженнях підходу щодо виокремлення в системі конституційних прав і свобод людини і громадянина умовно самостійної групи під назвою, яка найчастіше використовується, «інформаційні права»¹. На сьогодні здійснюються певні кроки щодо розуміння сутності та змісту названої категорії. Увагу спеціалістів привертають питання особливостей правового регламентування та забезпечення таких прав; виявлення проблем нормативного визначення основоположних у цій галузі категорій, понять з метою вдосконалення законодавчої техніки їх викладення тощо².

Поряд з тим слід наголосити щодо існуючого концептуального розуміння: поняття категорій «право людини, громадянина на інформацію» та «інформаційні права людини» не є тотожними. Це підтверджується самою логікою їх конституційного закріплення.

Створення єдиного та коректного понятійного апарату є важливим кроком на шляху забезпечення комплексного конституційного права на інформацію, зокрема права на доступ до публічної, суспільно значущої інформації, оскільки за неправильного, неточного законодавчого визначення певного юридичного формулювання наявними стають нормативні правила, що або ж не досить ефективно застосовуються на практиці, або ж виникають відповідні юридичні «проблени».

Свого часу Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» було встановлено завдання створити цілісну систему законодавства, гармонізовану з нормами міжнародного права з питань розвитку інформаційного суспільства (р. III, п. 2 акта). За визначений період робилися суттєві кроки, спрямовані на вдосконалення регулювання суспільних інформаційних відносин загалом та окремих інститутів зокрема, захисту персональних даних, доступу до публічної інформації тощо. Однак, на нашу думку, можна стверджувати, що на сьогодні в Україні, для якої важливим напрямом на сучасному етапі політико-правового розвитку стала реалізація цінностей громадянського суспільства нової якості, мета, яка ставилася, не досягнута, чи, принаймні, досягнута не повністю.

У зв'язку з цим у якісно нових умовах сучасного праворозуміння, що сприяє виявленню чинників, які раніше не враховувалися або ігнорувалися, актуальною є розробка юридичною наукою основоположних понять, категорій, їх застосування в нормативно-правових актах, офіційних документах концептуального та іншого характеру.

Метою статті є критичний аналіз окремих понять, термінів новітнього законодавства, що закладають правові основи інформаційних відносин, пов'язаних із забезпеченням конституційного права на інформацію: розкриття недоліків, що, на думку авторки, притаманні чинним нормам, удосконалення понятійного апарату у досліджуваній сфері.

Як визначено в Юридичній енциклопедії, правове поняття, його внутрішній зміст, обсяг і структура є логіко-смісловою основою для окреслення термінологічного значення у вигляді дефініції, яка узагальнює найістотніші ознаки і взаємозв'язки правового явища³. А ще додамо, що законодавча дефініція повинна не просто визначати поняття в тексті закону, відображати його суттєві ознаки, а ще давати вичерпне тлумачення⁴. Наскільки чіткими, однозначними, зрозумілими є формулювання нормативно-правового акта, настільки ефективним буде і його правозастосування.

Особливо актуальними названі проблеми стали у зв'язку із понятійними нововведеннями нової редакції Закону України «Про інформацію» та прийняттям Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р., оскільки і через п'ять років після цієї події, як свідчить аналіз, вони приверта-

ють увагу багатьох провідних спеціалістів, і наукова дискусія щодо багатьох з них триває⁵.

Це стосується тих змін, яких зазнали відносно усталені в правовій доктрині певні категорії та поняття, розвинуті на основі положень першої редакції Закону України «Про інформацію» (1992 р.), та співвідношення окремих із них із формулюваннями, введеними нормами другого з вищезгаданих актів. Застосування цих актів насамперед правозастосовними суб'єктами засвідчило термінологічні проблеми змісту їхніх норм.

Досліджуючи проблему, авторка спиралась на праці вчених у галузі вітчизняної та зарубіжної юридичної науки, які займалися науковим розробленням дефініцій, спрямованих на забезпечення певної стабільності понятійно-термінологічного апарату у сфері права на інформацію, інформаційних відносин, інформаційної діяльності, а також проблем тлумачення та ефективності застосування законодавства: І. Л. Бачило, О. В. Баранова, К. І. Белякова, В. М. Брижка, О. В. Кохановської, В. А. Ліпкана, А. І. Марущака, О. В. Нестеренко, П. М. Рабіновича, В. В. Речицького, О. В. Скрипнюка, О. І. Ющика та ін.

Відомо, що інститут права на інформацію в національній системі права складається не тільки з конституційно-правових норм, а й є міжгалузевим утворенням. До того ж формується, розвивається самостійний міжкомплексний інститут – інформаційне право, інформаційне законодавство.

Тривалий період від часу прийняття Закон України «Про інформацію» у вітчизняній доктрині інформаційного права, що формується, вважався базовим актом для інформаційного законодавства. Цей акт не тільки ознаменував розвиток і становлення нового напрямку національного законотворення, а й заклав основу системного підходу до правового регулювання відповідних суспільних відносин, яким дав визначення як інформаційних відносин. Його положення зумовили необхідність концептуального опрацювання введених у правову дійсність змістовних категорій, понять, термінів, можливо, з теперішніх позицій не завжди логічно бездоганих, оскільки формулювання багатьох з них ґрунтувалося на існуючих на той час теоретичних уявленнях представників суспільних наук щодо них. Такими були, зокрема, «інформація», «право на інформацію», «правовий режим доступу до інформації», «основні види інформації», «інформаційна діяльність», «інформаційний суверенітет держави» та ін. Більшість із них протягом багатьох років і нині є ключовими поняттями вітчизняного інформаційного права, щоправда, без єдиного усталеного їх наукового розуміння та законодавчого тлумачення.

Концептуально Закон України «Про інформацію» первісно був спрямований на системне і комплексне врегулювання інформаційних відносин. Саме під таким кутом зору, на думку багатьох спеціалістів, чинна на сьогодні, не відкидаючи надбання прогресивного характеру, в більшості випадків розбалансована редакція названого акта з наявними недоліками категоріально-понятійного апарату не може виконувати роль базового законодавчого акта в системі вітчизняного інформаційного законодавства.

У контексті правонаступництва нова редакція поряд із відкритістю, доступністю, достовірністю і повнотою інформації, свободою її обміну, свободою

вираження поглядів і переконань, правомірністю одержання, використання, поширення, зберігання, захисту інформації та захищеністю особи від втручання в її особисте та сімейне життя основним принципом інформаційних відносин визначає також гарантованість права на інформацію (ст. 2 Закону). Окремо закріплені право кожного на інформацію із значно вже розширеним, у тому числі і порівняно із конституційним формулюванням, хоча не зовсім відповідним йому змістом, та гарантії цього права (відповідно статті 5, 6 Закону). У світлі існуючої нагальної доцільності уточнення, доповнення, систематизації конституційних встановлень щодо гарантії цього права, закріплення узагальнених умов його реалізації на рівні закону, щоправда, без доволі суттєвих змін первісних аналогічних положень, має важливе значення.

Привертає до себе увагу змінені редакція положень преамбули законодавчого акта: якщо первісно він «закріплював право громадян України на інформацію, закладав правові основи інформаційної діяльності...», то на сьогодні цей Закон регулює відносини щодо «створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації». Тобто предметом правового регулювання базового в названій галузі акта стали, за визначенням його норм (ст. 9), лише основні види інформаційної діяльності, хоча й перелік таких порівняно дещо розширений.

На нашу думку, побудова Закону на основі керівної ідеї – забезпечення конституційного права кожного на інформацію – тільки посилила б його роль як такого, що визначає основоположні принципові положення здійснення інформаційної діяльності в Україні в усіх сферах суспільного та державного життя.

Незважаючи на підвищений науковий інтерес як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, до дослідження теоретико-правових проблем права на інформацію, аналіз існуючого доробку щодо категорії «право на інформацію» свідчить насамперед про відсутність уніфікованого підходу до розуміння цього поняття. Зокрема, спеціальні загальнотеоретичні та галузеві розробки в даному напрямі здійснювалися такими вітчизняними та зарубіжними науковцями, як, зокрема, І. Л. Бачило, В. О. Горобцов, Л. В. Кузенко, Н. В. Кушакова, І. Д. Тиновицька, М. А. Федотов, І. С. Чиж, В. С. Хижняк та ін. Окремі дослідження окресленої проблематики здійснювалися також автором цієї статті⁶.

Підтвердженням зазначеного є, зокрема, дискусії, що точаться в сучасній не тільки вітчизняній, а й у зарубіжній науці з приводу сутності, змісту та правової природи права на інформацію, його місця в системі конституційних прав та свобод, гарантування, механізму реалізації тощо.

Оскільки конституційна формула права на інформацію не містить у його конструкції «право одержувати інформацію», закріплене первинною редакцією Закону України «Про інформацію», сприйняте іншими актами (наприклад, Законом України «Про науково-технічну інформацію», актами законодавства про засоби масової інформації та ін.), а використовує термін «збирати інформацію», об'єктивними стали проблеми доктринальної характеристики категорій «конституційне право на інформацію», «право на інформацію».

У спеціальній літературі має місце думка, згідно з якою «збирання інформації» є узагальненим поняттям, тотожними якому є не тільки живані у нор-

мативно-правових актах такі поняття, як: «ознайомлення», «одержання» інформації, «допуск», «доступ», «пошук» та ін.⁷ Проте такий підхід не є одностайним і значне коло дослідників, до яких приєднується й авторка, наводять аргументи, що названі терміни позначають різнопорядкові за змістом дії, різні види інформаційної діяльності.

Окремо слід зауважити, що у чинному законодавстві у відповідному контексті використовується також термін «отримання інформації» без конкретизації на законодавчому рівні його змісту. В науковій літературі це спонукало до певних творчих пошуків, результатом яких стало, зокрема, обґрунтування ототожнення названого із закріпленим та розтлумаченим свого часу Законом України «Про інформацію» терміном «одержання інформації» і пропозиції, за висловом автора, для уніфікованого застосування в законодавстві доцільності використання одного з них у досліджуваній сфері відносин, а саме – «отримання інформації»⁸. Крім того, не вдаючись до наукової дискусії, зазначимо, що гарантовану можливість кожного отримувати безпосередньо від органів публічної влади, їх установ та організацій інформацію про їх діяльність, від приватноправових юридичних осіб суспільно значущу інформацію та можливість знайомитися з відомостями про себе вітчизняний правник О. Нестеренко визначила як самостійне конституційне право кожного на доступ до інформації⁹.

Саме розширене розуміння було сприйнято новою редакцією Закону України «Про інформацію», який назвав основними видами інформаційної діяльності: створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорону, захист інформації. Втім, за висловом відомого фахівця І. Б. Усенка, який ґрунтовно проаналізував сутність змін до згаданого Закону, слід «пожалкувати, що розробники законопроекту не звернули увагу на п. 13а Рекомендації Ради Європи № 854 (1979) «Про доступ громадськості до державної документації та свободи інформації», в якому право одержувати інформацію доповнюється правом шукати інформацію. Закріплення відповідної норми у нашому законодавстві могло б стати справжнім «проривом» у справі доступу до офіційних документів»¹⁰.

Таким чином, існує проблема, що потребує свого вирішення, зумовлена невинуватим відходом законодавця при підготовці нової редакції, на відміну від попередньої, що характеризується відсутністю нормативного розкриття змісту визначених основними видів інформаційної діяльності. Справа в тому, що подібна неспроможність не тільки не забезпечує, на нашу думку, повного уявлення про склад нормативно закріплених можливостей кожного вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів (ст. 5). а й може призвести до юридичних колізій під час їх реалізації.

Крім того, з огляду на викладене та виходячи із змісту ст. 5 досліджуваного Закону, за якою право кожного на інформацію передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів, очевидним є той факт, що до його змісту не включене право збирати інформацію, передбачене Конституцією України. Непослідовність і нелогічність дій законодавця

проявилася і тому, що при оновленні формулювання права на інформацію до його структури не внесені такі можливості, як право створювати інформацію та право на її охорону. Такий підхід не тільки не відповідає поширеному науковому трактуванню змісту права на інформацію, а й є неконституційним.

Належне застосування категоріально-понятійного апарату залежить, зокрема, від вироблення загальнонаукових підходів до розуміння ключової категорії «інформація». Її можна назвати основним системоутворюючим елементом комплексного права на інформацію.

Загальновідомо, що визначення цього вказаного поняття є предметом широких дискусій представників різних галузей знань, у тому числі юридичної науки, і є доволі актуальною проблемою в доктрині права. Її досі не розроблені єдині базисні підходи до розуміння поняття інформації.

Слід сказати, що більшість учених, як вітчизняних, так і зарубіжних, дотримуються, з певними уточненнями підходу щодо визначення інформації, через категорію відомостей. У такому сутнісному розумінні, що віддзеркалював уявлення дослідників цього феномену на час розробки та прийняття, інформація тлумачилася в першій редакції Закону України «Про інформацію». Такий підхід був сприйнятий у подальшому розвитку, формуванні вітчизняної доктрини інформаційного права. Згодом, з усвідомленням проблеми на певному рівні розвитку національних інформаційних відносин, серед наукових досліджень здебільшого приватно-правового спрямування, легально визначення інформації зазнало критики, суть якої зведено до формули: інформація – це інформація, а відомості – це форма подання інформації¹¹. Фактично на таких засадах формується новітня концепція розуміння інформації та інших, похідних від цієї категорії, понять.

Можна ще раз підтвердити, що дефінітивне визначення будь-якого поняття завжди є результатом міри розроблення відповідного понятійного матеріалу.

Оскільки окреслена проблематика є предметом спеціальних досліджень, зауважимо, що існуючі підходи потребують певної наукової адаптації щодо розуміння інформації як об'єкта інформаційних прав.

Як відомо, нова редакція Закону України «Про інформацію» з урахуванням пропозицій, розроблених спеціалістами, оновила дефініцію поняття інформації (як будь-яких відомостей та/або даних, що можуть бути збереженими на матеріальних носіях або відображеними в електронному вигляді). Хоча таке формальне тлумачення інформації, порівняно з її попереднім, у будь-якому разі здається більш коректним та прагматичним, спеціалісти констатують певну недосконалість законодавчої термінології з позиції того, що воно не розкриває глибинної суті явища.

Утім, слід звернути увагу на непослідовність законодавця, умовно кажучи, при використанні вже законодавчо закладеної сутності поняття «інформація» при дефінітивному викладі окремих видів інформації. Це підтверджує і побіжний аналіз певних законодавчих визначень (статті 11 – 18 Закону). Так, інформація про фізичну особу, правова інформація, наприклад, визначаються через сутнісну категорію «відомості». Такі види, як: інформація про стан довкілля

(екологічна інформація), інформація про товар (роботу, послугу); науково-технічна інформація відповідно – через «будь-які відомості та/або дані», а податкова – через «сукупність відомостей і даних». Приклади можна продовжувати. За відсутності термінологічної ясності складається враження, що присутнім є не прагнення сформулювати хоча б сутнісні ознаки певної категорії, а вживання неоднозначних термінів.

Нормативний поділ, здійснений у чинній редакції законодавчого акта за встановленим законодавцем критерієм, а саме за змістом (ст.10), можна уявити, базувався на певних існуючих неусталених наукових спробах підходів до класифікації інформації і, на нашу думку, не є цілковито об'єктивним.

Ілюстративним прикладом можна назвати виокремлення за змістом інформації довідково-енциклопедичного характеру, яка за «старою» класифікацією належала до законодавчо встановлених основних видів інформації. Якщо проаналізувати її визначення, закріплене в ст. 12 Закону України «Про інформацію», такою є систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище, не зовсім розумієш її зміст. Не спиняючись на ґрунтовному аналізі, слід сказати, що істинним орієнтиром щодо закладеного розуміння таких відомостей стають саме названі в нормах статті основні їх джерела: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали, електронні бази і банки даних, архіви різноманітних довідкових інформаційних служб, мереж та систем, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційно-телекомунікаційними системами. Однак виникає риторичне запитання, а чи є права інформація, що міститься, наприклад, у Юридичній енциклопедії, Великому енциклопедичному юридичному словнику тощо, інформацією довідково-енциклопедичного характеру?

В аспекті наведеної тематики кілька слів варто сказати про проблеми використання понятійно-термінологічного апарату в нормах Закону України «Про доступ до публічної інформації», де публічна інформація (ст. 1 Закону), а також поняття окремих видів інформації з обмеженим доступом – конфіденційної (ст. 7), таємної (ст. 8) та службової (ст. 9) – визначаються саме через категорію «інформація».

Йдеться не тільки про певну неузгодженість концептуальних принципів правового регулювання основоположних для відповідної сфери відносин, формування ієрархії законодавства, а й неоднозначне тлумачення закладених у дефініції ознак того чи іншого виду інформації на практиці. Зокрема, має місце власне, небезспірне, тлумачення окремими правозастосовними державними органами (в даному випадку – Вищим адміністративним судом) ознак публічної інформації¹². Існуюча ситуація дає підстави фахівцям стверджувати, зокрема, про ймовірну практичну неможливість імплементації інституту доступу до публічної інформації в українському суспільстві та невідворотність втрати їй так невисокого рівня його довіри до названого інституту¹³.

Відсутність досконалого понятійно-категоріального апарату, неналежна увага науковців, законодавців до вже створеного у досліджуваній сфері суспільних відносин тощо не в останню чергу є наслідком того, що неодноразово доводилося, низького рівня законодавчої техніки формування норм, ігнорування наукових підходів до розробки основних засад правового регулювання.

Звичайно, у межах даної статті не вичерпано весь спектр, так би мовити, перешкод понятійно-термінологічного характеру, що стоять чи можуть поставити на заваді дієвості норм чинного законодавства, реальної реалізації конституційного права на інформацію. Як уявляється, усунення наявних недоліків можливе за умови, про що вже ставиться питання не тільки науковцями, а й практиками, формування концепції змін до чинного законодавства.

1. Утім, сам термін «інформаційні права» в юридичній науці активно почав використовуватися зарубіжними вченими (Див., напр.: *Кристалъный Б. В.* Информационные права и информатика / Кристалъный Б. В. Ю. М. Нестеров // Информационное законодательство России. – М., 1996. – № 3. – С. 4–7). 2. Див., напр.: *Постульга В.* Термінологічні проблеми визначення меж інформаційних прав людини / В. Постульга // Право України. – 2001. – № 11. – С. 105–106; *Кохановська О.* Актуальні теоретичні проблеми співвідношення інформаційних прав і прав інтелектуальної власності / О. Кохановська // Підприємництво, господарство і право. Ін-т приват. права і підприємництва АПРН України. – 2004. – № 8. – С. 99; *Ліпкан В. А., Максименко Ю. Є.* Інформаційні права і свободи людини / В. А. Ліпкан, Ю. Є. Максименко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: natsecurity.com.ua/students/prava_svobodi.doc; *Костецька Т. А.* Конституційно-правове регулювання інформаційних прав: деякі термінологічні аспекти / Т. А. Костецька // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. 3. *Юридична енциклопедія* / Ред. кол., голова ред. кол. Ю. С. Шемшученко. – К., 2004. – Т. 6. – С. 482. 4. *Даль В.* Толковый словарь живого великорусского языка / Даль В. – М., 1994. – Т. 1. – С. 434. 5. Див., напр.: *Костін І.* Межі демократії: коментарі до Закону України «Про доступ до публічної інформації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Legalalliance.com.ua/rus/press/267>. 6. *Костецька Т. А.* Право на інформацію в Україні / Костецька Т. А. – К., 1998. – 38 с.; *Костецька Т. А.* Право на інформацію в системі конституційних прав / Т. А. Костецька // Часопис Київського університету права. – 2008 – № 4. 7. *Горобцов В. О.* Право громадян на інформацію та його гарантії / В. О. Горобцов, І. С. Чиж // Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чиж / В. О. Горобцов, І. С. Чиж. – К., 2006. – С. 297–298. 8. *Сопілко І. М.* Правове регулювання відносин щодо отримання органами державної влади України інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. М. Сопілко. – К., 2010. – С. 7. 9. *Нестеренко О. В.* Право на доступ до інформації в Україні: конституційно-правовий аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.02 / О. В. Нестеренко. – Харків, 2008. – С. 8. 10. *Усенко І.* Новели вітчизняного законодавства про інформацію у контексті вимог здорового глузду і юридичної техніки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.khpg.org/index.php?id=133000410>. 11. Узагальнюючий аналіз існуючих підходів див., напр.: *Харенко О. В.* Поняття «інформація» в юридичній науці та законодавстві України / О. В. Харенко // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 3. – С. 119–124. 12. Див., напр.: *Інтеграція України в Європейський інформаційний простір: виклики та завдання* : монографія / за заг. ред. А. В. Пазюка – К., 2014. – С. 129. 13. Там само. – С. 130.

Kostetska T. The problems of legislative definition of separate concepts in the context of the constitutional right to information

The articles aim is a critical analysis of certain concepts, law definitions in the sphere of constitutional right to information and institute of access to public information, disclosure of the shortcomings of existing norms, making proposals concerning improvement of the conceptual device in the studied area.

It is claimed that creating a single and correct conceptual device is an important step towards providing comprehensive constitutional right to information, including the right of access to public, socially significant information. It is emphasized that these problems particularly relevant arisen due to the conceptual innovations of the new version Law of Ukraine "On Information" and to the approval Law of Ukraine "On Access to Public Information" of 13 January 2011.

In comparative aspect were studied constitutional rules and regulations of the new Law of Ukraine "On Information" in terms of improving the statutory right of everyone to information. Substantiates expediency clarifying the definition of the right to information.

The conclusion of inconsistency and illogicality actions of the legislator in the updated formulation of the right to information, which does not correspond common scientific interpretation of the content of the right to information and to constitutional recognition of its structure.

It is criticized the lack of regulatory disclosure of the basic types of information activities contents. The ways to overcome existing shortcomings indicated.

Specifies that building a law-based guiding idea the constitutional right of everyone to information that is missing in the new version, if only strengthened its role as such, which defining the fundamental principles of implementation of information provision activities in Ukraine in the all areas of social and public life.

The author pays attention to other problems of categorical and conceptual device of the current law; considers the definition of the concept of "information" normative definition of certain types of information, analyzes some problematic issues of its legislative interpretation. It is noted in the article about the formation in the literature of modern understanding of concepts and other information derived from that category, concepts. It is substantiates the expediency of introducing amendments to current, relatively new legislation

Keywords: *terminology, law on information, information rights, information, legislation, institute of access to public information.*

УДК 342

В. О. АНТОНОВ,
кандидат філософських наук

**ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ ЯК ГОЛОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ**

У статті зазначається, що головним механізмом у забезпеченні національної безпеки Української держави мають відігравати Збройні Сили України. Саме Збройні Сили відповідно до Конституції України мають гарантувати її суверенітет, територіальну цілісність та забезпечувати надійний захист національних інтересів від воєнних загроз. Звертається увага на те, що при формуванні Стратегії програмних дій в умовах викликів та загроз українська влада повинна взяти рішучих заходів, спрямова-